



РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ЖОВТЕНЬ

Число 10 (130)

КИЇВ 2012

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"



ЗЕМЛЯКИ тримають слово

На жаль, у численній сім'ї грузинських Мартиненків за майже два століття стерлось із пам'яті, де те село знаходилось і звідки їх коріння. В пам'яті залишились тільки назва та регіон. Найстаріший з роду на той час Олександр Христофорович, дізнавшись, що ми із України і є вихідцями з Чернігівщини, попросив допомогти розшукати те місце, звідки виїхали їх далекі предки. Повернувшись додому, ми надіслали запит до державного архіву. І через деякий час була отримана відпо-

відь.
У XVIII ст. в Чернігівській губернії існувала тільки одна Мартинівка у Борзнянському повіті (на сьогодні це територія Ічнянського району), а в сповідній книзі церкви Іоанна Богослова за 1787 рік є запис про Мойсея Мартиненка, його рідню (братів, сестер, батька, матір



Тако сталося, що під час відвідання Грузії у січні 2011 року разом із земляком, уродженцем Новгород-Сіверська Петром Катіманом познайомилися із сімейством Мартиненків, прапрадід яких Мойсей Мартиненко разом із дружиною Євдотією та шістьма синами у далекому 1844 році (є дані, що у 1836 р.) переїхали до Грузії із села Мартинівка, що на Чернігівщині.



та родичів). Маючи таку інформацію про рід Мартиненків, ми не могли не донести її до Грузії.

Попередньо побувавши в самій Мартинівці та взявши пригорщ землі з місця, де раніше знаходилася вищезазначена церква, і познайомившись із мешканцями, дізналися, що нині у цьому селі родин на прізвище Мартиненки не залишилось. Незважаючи на те, що засновником села був козак Мартин, із якихось причин рід Мартиненків виїхав з цього місця.

Фоторепортаж

Ця веселка многоквітна

Цього дня чекали не один місяць і організатори курсу, і переможці – а це діти Чернігівщини та їх вихователі – педагоги. Селекційна робота справді була нелегкою для журі, як і для нашого земляцтва – адже треба було підготувати все необхідне для переможців (почесні грамоти вихователям і грошові винагороди дітям), продумати чітку програму перебування у столиці понад півсотні гостей, а ще провести аукціон, що, як на мене, не так легко зробити не фахівцям. Словом, клопотів дісталось всім, але вже напередодні свята конференц-зал перетворився на виставковий мистецький центр, у якому справді грала всіма барвами веселка многоквітна.



⇒ 4-5

⇒ 14-15

Бог знаходить винного.

ГОМЕР

У ЖОВТНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ЧЕРНЕГА Дмитро Федорович – 85-ліття. Народився 5 жовтня 1927 року в селі Миколаївка Борзнянського району. Учасник Великої Вітчизняної війни. Працював асистентом, старшим викладачем, доцентом, заступником декана, деканом Київського політехнічного інституту. З 1977 р. – завідувач кафедри "Фізико-хімічні основи технології металів".

Професор. Доктор технічних наук. Член-кореспондент Національної академії наук України. Заслужений працівник вищої школи України. Відмінник освіти України. Академік Академії інженерних наук і Академії вищої школи України. Автор і співавтор понад 680 опублікованих праць. Вчений-металург. Член Президії Асоціації металургійної освіти України. Член редколегії трьох науково-технічних журналів України.

Відзначений рядом відомчих та державних нагород. Нагороджений орденами "За заслуги" III та II ступенів.

ІВАНЕНКО Костянтин Пилипович – 80-ліття. Народився 14 жовтня 1932 року в селі Беремицьке Козелецького району. Працював начальником лікувально-профілактичного відділу медичної служби Київського військового округу, консультантом санаторно-курортного відділу Міністерства оборони України.

Заслужений лікар України. Полковник медичної служби. Відмінник охорони здоров'я. Нагороджений орденом "Знак Пошани" та 15 медалями.

САВЧЕНКО Василь Спиридонович – 80-ліття. Народився 15 жовтня 1932 року в місті Козельці. Трудовий шлях віддав інженерській та конструкторській діяльності. Працював інженером-конструктором на заводах та в науково-дослідних інститутах, експертом у Фонді взаєморозуміння і примирення при Кабінеті Міністрів України, контролером в Музеї-майстерні Івана Петровича Кавалерідзе.

Був членом виконкому Всеукраїнського меморіалу імені В. Стуса. Член проводу Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих. Член ОУН(д).

Учасник Великої Вітчизняної війни. Під час війни був малим партизаном. Ветеран праці. Нагороджений 3 медалями, подякою Київської міськради. Створив асоціацію остарбайтерів України.

Автор двох наукових робіт, ряду наукових статей та трьох винаходів. Брав участь у підборі матеріалів для книжки "Голд-33". Займається журналістською діяльністю.

СЕЛЕХ Віталій Феофілович – 75-річчя. Народився 1 жовтня 1937 року в селі Городище Менського району. Працював завідувачим відділом в Інституті надтвердих матеріалів. Кандидат технічних наук. Автор поетичних збірок. Автор більше 100 наукових праць.

ЗУБЕЦЬ Григорій Іванович – 75-річчя. Народився 8 жовтня 1937 року в селі Нова Басань Бобровицького району. Трудове життя віддав судовій справі. Працював консультантом Міністерства юстиції України, головою Київського міського суду. Був радником голови Державної судової адміністрації України та членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Нині – викладач правових дисциплін на юридичному факультеті в Національній академії управління.

Суддя 1-го кваліфікаційного класу. Був членом редколегії газети "Уголовное дело №". Заслужений юрист України.

Нагороджений Подякою Верховної Ради України, почесними грамотами та медалями. Брав активну участь у розробці законопроектів щодо судоустрою держави, органів юстиції та відповідних нормативно-правових актів.

ПАРХОМЕНКО Петро Миколайович – 70-річчя. Народився 1 жовтня 1942 року в селі Спаське Сосницького району. Працював пекарем-майстром, начальником планово-виробничого відділу, директором Київського хлібокомбінату № 1. З 1983 р. більше 25 років працював генеральним директором Київського виробничого об'єднання хлібопекарної промисловості та ВАТ "Київхліб". Нині – на пенсії.

Заслужений працівник промисловості України. Почесний громадянин міста Києва.

Нагороджений Почесними грамотами Кабінету Міністрів України та Чернігівської облдержадміністрації, орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "За заслуги" III ступеня, медалями, відзнаками Чернігівського земляцтва. Переможець Всеукраїнської акції "Золота фортуна – 98".

Активний діяч товариства "Чернігівське земляцтво".

ГУЗЬ Андрій Григорович – 70-річчя. Народився 9 жовтня 1942 року в місті Прилуки. Працював головою профспілкового комітету Фастівської дистанції колії Південно-Західної залізниці.

ВСЕСЕНКО Раїса Дмитрівна – 70-річчя. Народилася 10 жовтня 1942 року в селі Смолянка Чернігівського району. Працювала логопед-сурдологом у дошкільній установі для дітей з ДЦП. Нині – на пенсії.

СТЕЦЕНКО Олексій Олександрович – 70-річчя. Народився 16 жовтня 1942 року в селі Яблунівка Прилуцького району. Трудове життя віддав викладацькій, науковій та організаційно-виховній діяльності. Працював начальником навчального відділу Міжнародного університету фінансів у складі навчального комплексу Національного технічного університету України "КПІ", завідувачем кафедри іноземних мов міжгалузевого інституту управління. Нині – на пенсії.

Кандидат педагогічних наук. Професор. Полковник міліції у відставці. Автор 2 навчальних посібників та біля 40 методичних розробок і наукових праць.

МІНЕНКО Володимир Федорович – 65-річчя. Народився 3 жовтня 1947 року в місті Бобровиця. Пропрацював понад 30 років на різних посадах у Міністерстві економіки України. Був начальником відділу резервного фонду – заступником директора Департаменту економіки оборони та безпеки Міністерства економіки України. Нині – на пенсії.

Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

БІБКО Лідія Петрівна – 65-річчя. Народилася 21 жовтня 1947 року в селі Кобижча Бобровицького району. Вчитель-методист географії та економіки середніх шкіл № 277 та №247.

СЛАВ'ЯНСЬКИЙ Володимир Миколайович – 60-річчя. Народився 7 жовтня 1952 року в смт. Сосниця. Понад 30 років пропрацював в Київському колективному підприємстві "КІКО". Нині – головний інженер цього підприємства.

ЛУЗАН Володимир Васильович – 60-річчя. Народився 14 жовтня 1952 року в селі Ковчин Куликівського району. Був директором Київського геологорозвідувального технікуму. Нині – завідувач лабораторією радіометрії і ядерної геофізики технікуму. Відмінник освіти України. Почесний розвідник надр.

Нагороджений відомчими відзнаками, медалями Лучицького, Лутугіна, Золотим знаком Спілки геологів України, подякою Кабінету Міністрів України.

ПАСЮК Володимир Михайлович – 60-річчя. Народився 24 жовтня 1952 року в селі Автуничі Городнянського району. Директор компанії TNT Entzprzeiz.

БОРИСЕНКО Олександр Михайлович – 60-річчя. Народився 25 жовтня 1952 року в селі Перелюб Корюківського району. Пропрацював суддею у судовій системі. Нині – начальник дисциплінарного управління Вищої Ради юстиції України.

Юрист 1-го класу. Державний службовець 2-го рангу. Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС. Заслужений юрист України.

МАЗУР Віктор Іванович – 60-річчя. Народився 26 жовтня 1952 року в Ніжині. Працював у Вищій партійній школі, Інституті політології соціального управління, Адміністрації Президента України. З 1994 р. працює в Апараті Верховної Ради України. Перший заступник керівника Головного організаційного управління – керівник управління по роботі з комітетами та взаємодії з депутатськими фракціями Верховної Ради України.

Член-кореспондент Української академії національного прогресу. Має понад 25 наукових праць з проблем політології, соціології та історії України.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.



Акомпанемент змінює тональність

Якщо минуле засідання Ради земляцтва проходило під знаком футбольних пристрастей, політичних ристалищ, відпочинкової спеки пустелі Сахара, то нинішнє відбувалося в досить таки мажорній обстановці комфортної температури і легенької мжички, лоскитливого першоосіннього дощу, який ще тільки набрав сили.

А у земляцтві після літньої перерви з'явилися нові питання, нові проблеми.



талановитих дітей Чернігівщини.

Віктор Вікторович, який брав активну участь у плануванні усіх майбутніх дійств по відзначенню лауреатів конкурсу, та небайдужі члени Ради, активно обговоривши запропоновану процедуру заходу, дійшли згоди, що урочистості мають завершитись аукціоном, де дітлахи самі представлять свої роботи, назовуть свою ціну та, зрештою, зароблять трохи коштів на нові фарби...

Отже, як і в школярів, у наших земляків перший осінній місяць охарактеризувався підвищеною діловою активністю. Це й зауважив, відкриваючи чергові збори, головуючий Віктор Ткаченко.

Віктор Вікторович також повідомив присутнім сумну звістку про те, що немає з нами більше чудової людини, активного земляка, вожака Ріпкинського відділення невтомого Володимира Коваленка. Днями Володимир Васильович відійшов у вічність. Голова товариства запропонував присутнім вшанувати його пам'ять хвилиною мовчання.

Що ж до основних питань порядку денного, які потребують розгляду, то Віктор Вікторович окреслив два.

Перше: про відзначення лауреатів дитячого конкурсу декоративно-ужиткового мистецтва "Перлини рідної Сіверщини". Відповідальним за цю акцію було визначено члена журі конкурсу, виконавчого директора земляцтва Тетяну Літошко.

З другого питання – про роботу окремих районних відділень земляцтва та зв'язок з місцевими органами влади і самоврядування – мала доповісти також Тетяна Андріївна.

Перш, ніж розпочати розгляд окреслених питань, Віктор Вікторович нагадав, що, визначаючи лауреатів конкурсу, члени журі звернули увагу на те, що серед дітей, твори яких вра-

зили нас своєю довершеністю, чимало таких, які проживають у неблагополучних родинах за межею бідності. Тож ще минулого разу було вирішено, що земляцтво візьме над такими дітьми постійний патронат. На сьогодні вже двоє номінантів конкурсу одержали суттєву допомогу. З цього приводу відбулася зустріч голови Ради товариства з головою та секретарем селищної ради Михайло-Коцюбинського, на якій було розв'язано питання постійної матеріальної допомоги селищної ради (коштом земляцтва) двом дітям. Старший проплачене навчання в вузі за перше півріччя. А для сім'ї іншої купили холодильник та призначили щомісячну грошову допомогу. Надалі земляцтво буде продовжувати і спілкування, і піклування про наших талановитих юних краянок.

Тетяна Андріївна нагадала членам Ради про хід проведення конкурсу, умови визначення переможців, а також детально зупинилася на запланованих процедурах відзначення усіх достойних учасників конкурсу, починаючи з організації доставки конкурсантів від місця їхнього проживання до столиці, церемонії вручення нагород переможцям, екскурсій, харчування та від'їзду гостей до області.

Як і все, за що беруться земляки, заплановані заходи мають стати справжнім незабутнім святом для

З другого питання порядку денного виконавчий директор наголосила на тому, що дещо підупала активність земляків. Жарке літо закінчилося, але земляцькі ініціативи все ще ховаються у затінку від наболілих гарячих справ. Безперечно, робота, яка вже стала традиційно-обов'язковою, а це поїздка на теплоході, толока у Пирогові, виїзди на малу батьківщину, відвідування наших ветеранів, пошанування ювілярів і таке інше проводиться, але ініціативних заходів з боку районних відділень практично немає, як послаблені і зв'язки з місцевими органами влади.

Виконавчий директор у строго афавітному порядку пройшла по усіх районних відділеннях земляцтва. Коротко, але переконливо, аналізуючи роботу кожного. Комусь трохи перепало, когось пожурили, але були й такі, яким дісталася заслужена похвала. Тетяна Андріївна ще раз запропонувала керівникам відділень вчасно надавати інформацію про проведену ними роботу та участь у заходах, які проводяться на їхній малій батьківщині, наповнювати шпальти часопису та сайту цікавими матеріалами.

Що ж, як то кажуть: цілі ясні, завдання визначені, за роботу, шановне товариство.

Валентин АВДЄЄНКО

Ця веселка многоквітна



← 1

Та перед тим на гостей чекала захоплююча пізнавальна програма. Треба було бачити, як збентежені особливою увагою діти розглядалися чаровано вдивлялися в дренні бані Софіївського собору і в натхненний образ Богдана Хмельницького. А хіба забути дівчаткам та хлопчикам із сільської глибинки навідини Олімпійського стадіону, де не так давно висіли футбольні пристрасті Євро-2012, та навіть посидіти в роздягальні, в якій готувалися до виходу на поєдинки майстри гри світового рівня! Ні, такі враження залишаються в пам'яті надовго. Як і смачне пригощання, організоване нашим столичним земляцтвом...

Так що кілька десятків юних митців були досить налаштовані на святкову хвилю, коли опівдні знову зібралися в Міжнародному виставковому центрі на поділ мистецьких лаврів. І розпочав його керівник нашого молодіжного відділення Василь Тройна. До речі, готувався один із ініціаторів конкурсу солідно – навіть купив для аукціону такого собі чарівного молотка, що від удару квакав, як річкова жабка.



– Нарешті ми закінчили такий довготривалий конкурс і зібралися для нагородження переможців, – почав він своє коротке слово. – А перед процедурою прошу до слова голову нашого Чернігівського земляцтва Віктора Ткаченка, який так гаряче опікувався творчим змаганням.

– Дорогі друзі! Я дуже радий вітати всіх на нашому спільному святі. Багато з вас знає, що земляцтво щороку проводить конкурси серед дітей Чернігівщини. Були конкурси на кращий віршований твір, малюнок. У минулому році ми розширили його, включивши твори інших художніх жан-



рів. Авторитетне журі, в якому багато народних і заслужених митців України, визначило переможців і номінантів у трьох вікових категоріях. На мою думку, наш конкурс вдався, тому вітаю всіх переможців і тих учителів, які готували наших юних митців. Обіцяю, що наше земляцтво і наступного року щось придумає, а з вашого боку будуть нові учасники. При цій нагоді хочу подякувати молодіжному об'єднанню під керівництвом Василя Тройни, яке серйозно попрацювало над організацією такої події. Сподіваюся, що всім вам, дорогі земляки, запам'ятається цей чудовий осінній день. А нам лишилося небагато – нагородити переможців і провести аукціон.

Хвилюючим був і виступ члена журі, відомої поетки Ольги Штепи:

– Я дуже рада, що працювала в журі цього конкурсу. Я бачила роботи багатьох великих художників, але ці дитячі викликали в мене сльози. Це диво, витвори дитячих мрій, жадоба показати всім: я творю, недаремно живу на світі. Отже, наші діти не ростуть бур'яном, а самі себе культивують. Не вмирає творчо наша Чернігівщина. Я теж зростала в родині славного різьбяря Антона Штепи, тож вірю, що й нинішні діти візьмуть від нас натхнення. А все побачене й відчуте вилилося в мене у віршовані рядки.

*Дивлюсь, радію і дивуюсь
Оцій фантазії в картинах.
Дитинство вже моє забулось.
У кожному творі тут – дитина.
Ось в позолоті – витвір з глини,
Різьба по дереву тендітна.
І журавель у небо лине,*



*На склі букет яскраво квітне.
Злетіли звідкись райські птахи,
Павич хизується хвостатий.
І запишались бабці-свахи,
А котик хоче вуркотати.
Лісовичок із лісу вийшов
І казочку нову заводить.
А де калини кущ і вишні,
В садочку діва Галя ходить.
Ви чуєте з гніздечка клекіт,
Що у дитинства пам'ять кличе?
Це перелітний птах лелека
Чарує всіх своїм величчям.
Замовкла тютя капловуха,
Вписалася в загальний фон.
Здивовано й уважно слуха,
Як гомонить аукціон.
В брилі солом'янім дідуня
На пасіці усівся в літо
І бджоли там гудуть, мов струни,
А мед солодкий – нам і дітям.
Дивують очі ці картини –
Скарбниця душ у творчій домі.
Краса від зерен, тіста, глини,
В папері, фарбі і соломі.
Хоч твір не є ще абсолют,
Та світ живе в картині кожній.
Палахотить квітник салютом,
Бо народився ти – художник!*

стартову ціну, названу автором. Словом, було все як у дорослих, як десь у Лондоні чи Парижі. Тільки з моментом педагогічного наставництва. Скажімо, вчителька Лариса Пет-

народження справжніх талантів розкрила:

– Я керую в гімназії гуртком, який відвідують учні вже з першого класу. Доводиться відбирати талановитих діток, а там уже починається робота. У Прилуках теж був конкурс юних талантів, там моїх троє вихованців гарно себе показали, серед них і Юлія Велігурська. Але ваш конкурс особливий...



ренко з Ніжина тепло розповіла про свою вихованку.

А вихователь гімназії № 5 із Прилуки Тетяна Копел і творчу таємницю

виступали інші вчителі, діти розповідали про історію створення картин. Словом, все дійство було схоже на майстер-клас, де не було ні випадкових, ні байдужих. І коли нарешті настала пора прощання, щасливі діти з нашої малої батьківщини були переповнені теплими враженнями.

Отже, є сенс піклуватися про майбутнє рідного краю. Воно відгукнеться сторицею.

І нехай одиниці з наших діток сягнуть мистецьких вершин, любов'ю до високого, вічного палатимуть серця сотень тих, хто відчув, що в цьому жорстокому світі є місце й світлому озарінню.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Леоніда РУСИЧА

А далі було нагородження переможців. До імпровізованої трибуни виходили на заклик Василя Тройни діти з різних куточків Сіверщини, здебільшого в супроводі своїх наставників. Тетяна Літошко по-материнськи пригортала збентежених дівчаток та хлопчиків і вручала нагороди. Та не встигали стихнути дружні оплески, як озивався кумедний молоток розпорядника аукціону, і представники районних відділень земляцтва, попереджені заздалегідь, викупували твори юних митців, часом набагато переक्रиваючи

Наші вітання

Цього року літературно-мистецький часопис наших земляків "Літературний Чернігів" відзначив своє 20-річчя. За цей час, дякуючи зусиллям невеликого творчого колективу на чолі з Михасем Ткачем, він став трибуною для десятків поетів, прозаїків, критиків, художників Сіверщини, неодноразово подавав твори столичних вихідців із Чернігівщини, членів нашого земляцтва. Тож прийміть наші щирі вітання з першим ювілеєм, творіть і далі духовний літопис дорогого нам краю, оповитого легендами.

Рада столичного
Чернігівського земляцтва

x x x

Нещодавно новим лауреатом Чернігівської обласної премії імені М. Коцюбинського став відомий поет Станіслав Шевченко. Всією земляцькою родиною вітаємо його з черговою відзнакою!

О с я я н н я

Цієї золотої осені видатний учений Дмитро Федорович Чернега зустрічає своє 85-річчя. Зустрічає у повноносиллі, сповнений енергії творення, яка живить його на нелегкій дорозі, переповненій різними випробуваннями – адже на долю його ровесників випав і голодомор, і політичні репресії, і воєнне лихоліття. Та, як би там не було, він і зараз завідує кафедрою фізико-хімічних основ технології металів у знаменитому Національному технічному університеті України "Київський політехнічний інститут". Осмислюєш довгу дорогу Вчителя і ловиш себе на думці: так, мабуть, сам Господь Бог вимітив його серед мільйонів ще тоді, коли він вперше подав голос світові у мальовничому селі Миколаївка Борзнянського району. А далі селянський син, дякуючи впертому характеру і природньому таланту, послідовно піднімався до вершин світової науки.



Його душі

А мені згадується уже сповитий туманом 1962 рік. Перші враження від польоту людини в космос. Осінь. Я служу в армії і маю інформацію про те, що той, хто бажає вступити до вищого навчального закладу, може на кілька місяців раніше демобілізуватися для здачі вступних іспитів. І я також вирішив спробувати свої сили. А незабаром молоді, загартовані армійським життям, багато хто ще в солдатському обмундируванні, щасливі, що пройшли по конкурсу, ми зібралися у великій аудиторії хімічного корпусу для того, щоб згодом опанувати матеріалознавство та його найновіший напрямок – порошкову металургію. Тоді в цьому вузі працювали

видатні вчені Г.В.Самсонов, Ю.А.Сікорський, М.В.Білоус, А.Ф.Чижський, М.С.Ковальченко, не пас задніх серед них і наш земляк Д.Ф.Чернега.

Декан механіко-технологічного факультету професор Анатолій Федотович Чижський привітав усіх із початком нового навчального року, зачитав наказ ректора про зарахування нас до вузу, наказ про формування груп та призначення старост і представив перших наставників. Назвав серед них і заступника декана факультету нашого земляка Дмитра Федоровича. Затим була поїздка на збір урожаю в Бородянський район, а через місяць ми знову зібралися в інституті.

Саме тоді Дмитро Федорович показав усім нам не тільки вимогливість, а й батьківську чуйність. Ми ж були практично не захищені від випробувань життям великого міста, і він практично замінив нам батька. Я і досі залишаюся в полоні осяяння його великої душі, де рівнозначно живуть і високі наукові технології, і вміння підтримати людину в скрутні часи. Уже зараз, доживши до власних сивин, питаю себе: хто ж такий Дмитро Чернега, яке місце посів він в історії вітчизняної науки?

Дмитро Федорович закінчив у 1953 році Київський політехнічний інститут, отримавши диплом інженера-металурга. Та йому не судилося стати спеціалістом-практиком, мабуть, тодішні наставники вчасно помітили у талановитому студентові нахил до наукової роботи. І ось уже в 1959 році він захистив кандидатську дисертацію, а в 1974 році став доктором технічних наук, професором, членом-кореспондентом НАН України. Нині наш земляк має загальний стаж роботи 68 років і 64 з них віддав рідному НТУУ "КПІ".

Словом, без прізвища Дмитра Чернеги уже не можна уявити собі історію



прославленого вузу, котрий подарував світовій науці десятки видатних імен.

У послужному списку Дмитра Федоровича різні посадові рівні. Спершу трудився асистентом, далі старшим викладачем, доцентом, професором, заступником декана металургійного факультету, деканом загальнотехнічного факультету, деканом механіко-технологічного факультету, що набрав за його пропозицією назви інженерно-фізичного. За його ініціативою організована в 1987 році кафедра фізико-хімічних основ технології металів, де він є незмінним завідувачем і на якій з його ініціативи вперше в світі ведеться підготовка бакалаврів, магістрів за фахом "Спеціальна металургія". А ще ж довелося йому братися і за господарчі справи, коли за дорученням ректора КПІ Г.І.Денисенка був відповідальним за проектування і будівництво навчального корпусу №9.

Д.Ф.Чернега – відомий вчений в галузях металургії сталі, спеціальної електрометалургії, електрошлакових технологій, металургії кольорових металів та сплавів, фізико-хімічних процесів і дослідженні металургійних процесів. Він заснував наукову школу, представники якої успішно працюють у промисловості, в рідному вузі, інших навчальних і наукових закладах НАН України та за її межами. Для спеціалістів у галузі металургії скажу, що наукові інтереси нашого земляка охоплюють важливі питання розвитку галузі – це і вивчення властивостей рідких сплавів, і поведінку газів у сплавах на основі заліза та кольорових металів, і азотацію алюмінієвих сплавів, і електрофізичну обробку сплавів для зменшення водню та покращення якості злиwkів та вилиwkів, і модифікування та мікролегування сплавів, і одержання високоякісних вилиwkів. Ряд праць учений присвятив актуальній проблемі ресурсозбереження і розробці маловідходних технологій. Під його керівництвом виконані фундаментальні дослідження, які не мають аналогів у світовій науці по масоперенесенню газів у бінарних та багатокомпонентних металургійних системах. Його наукові тлумачення процесів переносу водню в рідких сплавах дозволили розробити та отримати апаратуру для експресного контролю вмісту водню у рідких сплавах безпосередньо у плавильних печах та роздавальних установках.



Всі ці новаторські ідеї відбиті у його численних наукових дослідженнях, серед яких можна назвати п'ять монографій, довідник, шість підручників, сім брошур, сорок авторських свідоцтв. Один із підручників, до речі, перекладений китайською та польською мовами.

Невтомна натура, уміння підтримувати дружні стосунки допомагають йому впродовж десятків років плідно співпрацювати з інститутами НАН України матеріалознавчого напрямку, підтримувати тісні творчі стосунки з ученими Китаю, Франції, Чехії, Словачії, Польщі. Його вистачає і на інші напрямки громадської роботи, його можна бачити на засіданнях вченої ради чи редколегій, він встигає організувати численні міжнародні наукові конференції і семінари. І логічним є те, що наш земляк і видатний наш вчитель увінчаний великою кількістю різноманітних нагород, а ще повагою і любов'ю сотень колишніх неоперених студентів, яких він вивів у великий світ.

Тож з роси і води Вам, дорогий наш квіляре!

Микола БОРЩ,
староста групи ПМ-13
випуску НТУУ "КПІ"
1967 року



ДУША БОРЗНЯНЦІВ

Різнi люди зiбралися у нашому земляцькому осередку, різні за віком, поглядами на життя, заслугами перед народом, мірою любові до малої батьківщини. Та однозначно, що нам повезло мати у своїй родині таку людину, як Дмитро Федорович Чернега. Спілкування з ним – це уже і насолода для душі, і добрий приклад для наслідування. А щодо конкретних проявів патріотизму Дмитра Федоровича, то назву лише бодай те, скільки робить він для залучення земляків-випускників із Миколаївки до НТУУ "КПІ" та відтворення церкви на рідній землі. Зрештою, сам той факт, що живе і плідно трудиться серед нас видатний учений ветеран вселяє гордість у наші серця.

Юрій ПРОЦЕНКО,
керівник Борзнянського
земляцького осередку

Напередодні Дня Незалежності мені випала велика честь відвідати святе для кожного українця місце – Чернечу гору у Каневі. Того дня там зібралися майже всі земляцтва України, щоб вшанувати пам'ять Тараса Шевченка.

Урочистості були проведені за участю представників Асоціації земляцьких організацій та Всеукраїнської громадської організації "Асоціація ветеранів Державної податкової служби України". Ця акція свого часу була започаткована з ініціативи представниці Дніпропетровського земляцтва Зої Ружин. Різні куточки України представляли активісти земляцтв: Вінницького – Оксана Анфілова, Надія Гуренко, Запорізького – Ельвіра Єрмолаєва, Олександр Резніченко, Сумського – Ірина Радченко, Херсонського – Юрій та Тетяна Андрееви, Кіровоградського – Ірина Козина, Дніпропетровського – Зоя Ружин, Волинського – Ганна Маковська, Тамара Солodka, Чернігівського – Ольга Божок, Леонід Коваленко та інші. Керівником делегації була генеральний директор МГО "Земляцтво Запоріжжя" Ельвіра Єрмолаєва, нинішній координатор Асоціації земляцьких організацій.

Урочистості почалися із обміну привітаннями з активом Канева під Тарасовою горою, де із святковим короваєм земляків зустріли чарівні канівчанки в національних українських строях, а заступник мера Канева Анатолій Леонтьєв привітав усіх присутніх із святом, зазначивши, що місто пишається тим, що останній притулок великий геній Тарас Шевченко знайшов саме у Каневі. Земляки привітали канівчан короваєм від усіх областей України, від земляцької делегації з привітаннями виступили Ельвіра Єрмолаєва та Зоя Ружин, а Валентин Старцев від ветеранів податкової служби.

Далі дійство перемістилося на Тарасову гору, де усіх зустрів директор Шевченківського Національного заповідника Василь Коломієць. Із самої гори відкрився чудовий пейзаж на славний Дніпр широкий та зелені канівські ліси. Біля пристані стояв самотою великий теплохід, який привіз іноземних туристів вшанувати пам'ять великого Тараса. А колись із Тарасової гори люди любувалися не одним красивим теплоходом, що йшли по Дніпру. Тоді навіть був такий звичай, що кожне



судно, проходячи повз гору, повинно було сигналізувати, вітаючись таким чином із Тарасом.

На горі відбулося вшанування пам'яті Тараса Шевченка покладанням квітів, вінків та мітингом з урочистими виступами

що зовсім недавно з ініціативи голови Полтавського громадського об'єднання Володимира Степанюка пройшла акція "Шляхи, які пройшов Тарас Григорович Шевченко при житті". Тільки Полтавщиною було пройдено 2000 км через 70 населених пунктів.

Окрім виступів, звучали вірші, народні українські пісні, музика у виконанні Валентини Войцехівської, Сергія Сальнікова та інших. Під кінець мітингу до товариства приєднався голова Канівської міської ради Віктор Ніколенко, який виступив з урочистою промовою:

– Не випадково, що Україна святкує свої дати Незалежності і прапора саме у дні, коли відбувається велике свято Спаса. Сам Господь Бог допомагає Україні і відроджує її. Ми віримо в те, що наше покоління та покоління наших дітей зроблять Україну для онуків не тільки святою, а й щасливою і багатою. Нинішня влада, як і подальші, виконають волю народу і розбудують державу сильною і могутньою із рідною українською мовою, звичаями та піснями. Саме ви, кращі представники усіх областей, несеєте усе українське в народ, як ніхто. Ми раді, що кожного року ви не забуваєте Тараса Григоровича і приїжджаєте вклонитися йому. Вам є що сказати.

Наприкінці виступів Зоя Ружин додала, що доля між собою пов'язує два населених пункти України та загалом Черкащини. Це село Шевченкове і місто Канів, які є знаковими у житті і долі великого Кобзаря. Тому рішенням нагородного комітету та влади с. Шевченкового Віктор Ніколенко та Василь Коломієць за розбудову Шевченківського краю, збереження та примноження традицій великого Кобзаря напередодні Дня Незалежності нагороджуються Почесною відзнакою "Батьківщина Тараса Григоровича Шевченка", яку вони мають отримати у с. Шевченкове.

Потім усіх запросили відвідати Шевченківський Національний музей та Тарасову світлицю, де завідувач сектора крини Ірина Бартовська та завідувача пам'яткоохоронного відділу Вікторія Дзима провели екскурсії.

Леонід КОВАЛЕНКО
Фото автора

Канівські урочистості



Василя Коломієця та Ельвіри Єрмолаєвої. Мрія Тараса Шевченка про незалежність, як і багатьох патріотів України, нарешті збулася 21 рік назад. Для історії це є одна мить і нині Україна дійсно стала незалежною державою, яку визнали у світі. Директор подякував Зої Ружин за її енергійність та насагу, завдяки яким вона щороку привозить гостей до Тараса Шевченка.

Ельвіра Єрмолаєва у свою чергу зазначила: – Поважні гості, земляки та господарі цього чудового місця. Ми схилиємося перед Тарасом Шевченком. Вся наша делегація із трепетом у душі їхала сюди. Ми всі єдина українська родина. Сьогодні тут присутні представники майже всіх областей України.

Далі представники Кіровоградського та Херсонського земляцтв передали директорів заповідника капсули із землею своїх областей. А Зоя Ружин доповнила,





У рамках координаторства МГО "Земляцтво Запоріжжя" організувало поїздку до славних міст рідного краю Мелітополя, Бердянська та Василівки. В поїздки взяли участь представники 14 земляцтв областей України, а саме: товариство "Вінничани у Києві", МГО "Волинське братство", Дніпропетровське земляцтво, "Закарпатці в м.Києві", ГО "Земляцтво Івано-Франківців у м.Києві", ГО "Львівське товариство", Миколаївське земляцтво, МГО "Рівненське земляцтво", ГО "Сумське земляцтво", МГО "Харківське земляцтво", МГО "Земляцтво Херсонщини", Черкаське земляцтво "Шевченків край", Чернівецьке земляцтво, Товариство "Чернігівське земляцтво".

У Запоріжжі, куди прибули земляцькі посланці, нас зустріла начальник відділу інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з політичними партіями і громадськістю Запорізької обласної ради Олена Курилова. Далі ми попрямували до міста Василівки, де знаходиться історико-архітектурний заповідник "Садиба Попова". Це унікальна пам'ятка архітектури XIX століття. Ансамбль був створений у 1894 році на замовлення місцевого поміщика В.П.Попова. Зараз комплекс нараховує 6 будівель в мавританському та псевдоруському стилі. Серед них: східний та північний флігелі, "Англійський замок", оглядова вежа, стайня, каретний двір та вціліла башта самого палацу. На території заповідника працює Василівський районний краєзнавчий музей.

У Василівці нас зустріли хлібом-сіллю представники місцевої громади та провели цікаву екскурсію. Після цього ми попрямували до Бердянська, який у ці дні святкує своє 185-річчя від заснування та 69 річницю визволення від фашистських загарбників. Подорожні розмістили у дуже гарному готелі "Причал", який знаходиться на знаменитій Бердянській ко-

сі, де з одного боку за 150 м Азовське море із золотистими піщаними пляжами, з іншого – теплий лиман, рапові озера, знамениті сульфідні грязі (аналог курортів Куяльник та Саки). Тут же ми змогли покуштувати і дарунки моря. Наступного дня ми взяли участь в урочистостях з нагоди дня міста. Потім були відвідини наймолодшого музею Бердянська – музею історії міста. Свої двері для відвідин він відкрив у 2005 році. У 5 залах музею представлена історія міста з XIX ст. і до сьогодення. Один із залів присвячений містам-побратимам. Експозиції їх прикрашають воскові фігури та діорама "Бердянськ у минулому".

Яке приморське місто без рибного базару! Там ми змогли насолодитися дарами моря та взяти їх із собою в до-

рогу. Далі нас гостинно зустрічав Мелітополь, де поблизу смт. Мирне знаходиться Національний історико-археоло-



гічний заповідник "Кам'яна могила" – гігантський масив пісковика, що утворився близько 14 млн років тому на дні Сарматського моря. З часом море відійшло, пісковик почав розтріскуватися, утворюючи при цьому численні гроти і печери різноманітних форм і розмірів. З давніх-давен схили "Кам'яної могили" приваблювали людей, там здійснювались магичні обряди. До сьогодні стіни гротів вкриті сотнями наскальних малюнків із слідами різноманітних культур. При заповіднику діє музей, який ми теж відвідали.

З незабутніми враженнями, щирими зустрічами і щедрими гостинами дводенна поїздка дійшла кінця. Сердечно дякуємо організаторам МГО "Земляцтво Запоріжжя", а також працівнику Запорізької обласної ради Олені Куриловій за ті прекрасні миттєвості, які ми прожили впродовж двох днів перебування в Запорізькій області.

Сергій КУДІН,
керівник ветеранського осередку Чернігівського земляцтва.
Фото автора.



"Я вам, Якове Яковичу, щиро вдячний за надану фінансову допомогу нашій лікарні. За ваші кошти і ще кількох спонсорів ми нарешті купили медичний апарат – колориметр фотоелектричний КФК-2. Він давно дуже потрібний нам для проведення сучасних біохімічних аналізів крові. Тепер наша лабораторія стане сертифікованою..."

чи буде в мене БАЖАННЯ ще надавати певну допомогу рідному краю?

Це сказав мені головний лікар Рубанської дільничної лікарні, що в Бахмацькому районі, Олег Калиняк, коли я зайшов до неї, аби, не приховую, переконатися, що той апарат справді врешті-решт куплено і щоб побачити, як він виглядає. Щоправда, приїздив в Рубанку не спеціально, а повертаючись із мого рідного Смолowego, куди приїздив з Києва на поховання родича.

Як народилася ідея надання цієї допомоги? Ще восени минулого року, відвідуючи свою малу батьківщину, я зайшов до сільського голови Віталія Задеря і попросив його поради, яку і кому я можу надати допомогу, куди найкраще, найдоцільніше внести, скажімо, певну суму своїх власних грошей: школі, лікарні тощо. Віталій Михайлович, не замислюючись, одразу назвав лікарню, там, мовляв, дуже потрібний один діагностичний апарат. А в тому медичному закладі лікуються мешканці сіл Терешиха, в якому я народився, й Смолowego, в якому жив і звідки пішов у світ великий (нині підпорядковані Рубанській сільраді).

Три тисячі гривень я відвіз на початку нинішнього року, за що Олег Петрович щиро дякував тоді. Водночас поцікавився, як поширюється серед моїх земляків газета "Голос України", яку я передплатив на адресу сільради. Переконався – газета надходить, хоча підшивка її ніде не ведеться. Довго чекав, коли сповістять мені про купівлю апарату, бо вже сумніви почали підкрадатися, чи гроші використають за призначенням. І ось аж на початку серпня Олег Петрович повідомив телефоном – апарат куплено.

Окрім передплати 10 примірників названої газети на весь рік, а це не мало, не багато 600 гривень, надання фінансової допомоги для купівлі згаданого медапарата, сприяння багатодітній сім'ї, в якій з п'ятьох дітей троє студентів і всі навчаються на платній основі, була ще одна моя добродійна акція.

У Смоловому є поховання земляків, що загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. (на фото). Так воно виглядало тоді.

Напередодні цього річного Дня Перемоги я звернувся з проханням до голови сільради організувати упорядкування цього святого місця, пообіцяв допомогти фінансово у придбанні фарби, цементу, за виконану роботу.

А хто надалі буде доглядати за цим похованням? На обліку в сільраді воно не значиться. Щороку, хоча б перед Днем Перемоги, організувати мені її впорядкування, мабуть, не зовсім правильно. Тим паче туди дістатися не так легко. Че-

рез, м'яко кажучи, погану дорогу без твердого покриття автобуси до Смолowego не ходять. Думаю, сільрада не повинна стояти осторонь догляду за похованням. Про що я також попросив її голову.

Не знаю, чи кількаразове моє нагадування про це, чи з інших причин, селами пішов розгolos, що я набрид голові сільради. Про це дізнався під час останньої поїздки туди. Не уточняв це у Віталія Михайловича тому, що він не відповів на мою записку, залишену у сільраді під час останнього мого візиту. Невже набрид наданою різнобічною допомогою? У мене це викликає подив. Може, вона невелика? Може, гадаю, якби кожен, хто виїхав із свого села, надав певну посильну допомогу тим, хто там живе, було б добре і корисно.

А в мене виникає цілком слушне і логічне запитання: чи буде й далі народжуватись у моїй душі бажання допомогти малій батьківщині при такій байдужості?

Думаю, членам нашого земляцтва треба розширювати всебічну допомогу рідному краю, турботу про нього. Але це має хоч трохи оцінюватися сільськими радами. Чи, може, я неправий? Може, керівники інших сільрад інакше співпрацюють із земляками-кинянами?

Виношу це питання на обговорення на сторінках "Отчого порогу".

Яків ГАЛЬЧЕНКО,
член Бахмацького відділення

Від редакції:

Приєднуємося до пропозиції автора і запрошуємо до обговорення порушеної ним теми усіх членів земляцтва, які надають допомогу своїй малій батьківщині.



А хто надалі буде доглядати за цим похованням? На обліку в сільраді воно не значиться.

Після кількаразового нагадування голові сільради привезені ним люди, мій рідний брат і нещодавно померлий родич Григорій Васильченко, син моєї двоюрідної сестри, прибрали могилки, почистили і пофарбували огорожу. Я сплатив сільраді певну суму за зроблене.

Можна було б показати, яким стало це поховання. Але вміщуємо фото, яким було це місце, аби не допустити такого стану у майбутньому.

Чарівне місто, записане навіки на скрижалі історії завдяки своїм видатним громадянам, веселилося по-справжньому. На те були вагомі причини – і день народження, і чергова річниця визволення від німецько-фашистських загарбників. Ясна річ, що не обійшлося і без мешканців району, які зібралися у своєму райцентрі, як у рідному домі.

Було проходження урочистих делегацій, були діти у вишиванках, які виконували різноманітні фізкультурні вправи, звучали пісні аматорських колективів. Словом, було що подивитися і послухати представникам нашого столичного земляцтва. А їх зібралось



чималенько. Очолив делегацію заступник голови земляцтва Микола Борщ,

узявши на підсилення власного авторитету дружину Ніну, вкотре повернувшись на малу батьківщину Валерій Буймістер з дружиною Леокадією, Микола Ігнатенко, Володимир Луцак, Іван Майдан, Віктор Пабат, Валентина Пархоменко, Ірина Тарновська, Ольга Штепа, Олексій Павленко, вихідці із інших районів Сіверщини Михайло Твердий, Тамара Устіч та інші. Задля урочистих навідин свята пожертвувала довгожданим вихідним перший заступник голови земляцтва, виконавчий директор Тетяна Літошко.

Незважаючи на прогресуючі передвиборні пристрасті, багато зусиль до організації свята доклали голова Ічнянської РДА Сергій Рубашка, голова районної Ради Євген Баранович і особливо міський голова Григорій Герасименко.

Наш кор.
Фото **Миколи БОРЦА**

Веселиться Ічня



Подвійне свято, або зустріч через 50 років

Уже вранці біля Богданівської середньої школи Прилуцького району було помітно пошвавлення, метушилися люди, під'їжджали автомобілі.

Директор школи знала й готувалася до зустрічі з випускниками школи далекого 1962 року. В школі напередодні йшов ремонт, міняли старі вікна, фарбували стіни та підлогу. Опівдні біля школи почала звучати музика та збиратись випускники. П'ятнадцятирічні хлопці й дівчата тоді покинули стіни рідної школи та розлетілись, як ті лелеки, по різних містах і селах. З сорока двох випускників нині вже дванадцять відійшли в інший світ, а з ними і вчителі, й тодішній директор школи Микола Савич Шкарупа. Скільки було емоцій, коли зібралось сімнадцять сивочолих чоловіків і жінок, які не зустрічалися 25–35, а то й всі 50 років!



Директор школи Ірина Миколаївна Труш з короваєм щиро зустріла випускників на порозі школи і привітала з 21-ю річницею Незалежності України та з днем зустрічі. У неї самої на очах були сльози радості від зустрічі, бо вона і сама 25 років тому закінчила цю школу. Серед випускників були присутні заслужені вчителі, лікарі, юристи, токарі,

слюсарі. Потім учениця дзвоником запросила всіх до школи. Зазвучала пісня "Вчителько моя". У класі всі сіли за парти. Як і 50 років тому, кожен за свою. Директор школи провела екскурсію школою, якій у 2014 році виповнюється 100 років. Тож Ірина Миколаївна запросила всіх присутніх на це свято. Урочисті збори було продовжено за святковим столом, де лунали тости, вірші та пісні.

Всього цього не було б, якби не задум Миколи Соловйова, якого підтримав Олександр Коваленко. Півтора року вони розшукували адреси і телефонні номери однокласників. Їм активно допомагали у розшуку однокласників – Володимир Онищенко, Валентина Чаленко, Валентина Геєць, Галина Нетяга.

Микола СОЛОВЙОВ,
Олександр КОВАЛЕНКО,
члени Прилуцького
регіонального відділення

Нині виповнюється 260 років з часу початку будівництва собору Різдва Богородиці в Козельці і 12 вересня – 250 років з дня смерті Наталії Дем'янівни Розумовської, яка була похована в ньому.

З собором Різдва Богородиці пов'язана дивовижна історія життя козацької родини Розумів. Доля тільки на короткий час звела двох людей – козака і імператрицю, які були осяяні коханням, з'єдналися не тільки серця двох закоханих. Об'єдналися любов та енергія, і цей союз став поштовхом до великого розкішного будівництва храму.

СОБОР Різдва Богородиці в Козельці



Собор Різдва Богородиці – унікальна пам'ятка барокової архітектури XVIII ст., краший і останній представник храмової архітектури українського бароко елизаветинської епохи, що зберігся до наших днів. Ця розкішна споруда є справжньою окрасою невеличкого українського містечка Козельця. Вишукані силуети величного собору та стрункої дзвіниці панують над навколишньою приватною забудовою, яка потопає в зелені садів. Ще у XIX ст. дослідник собору О.Хатемкін зазначав: "Для любителів

церковної архітектури і живописи собор в Козельці Черниговской губернии представляет нечто такое, чего, пожалуй, не увидишь в известных в этом отношении петербургских и московских храмах вообще". А архітектор Ф. Горностаєв продовжив:

"Постройка с честью могла бы занять выдающееся положение в любой из столиц... Захватывая обширный участок соборной площади г.Козельца, соборный храм широко раскинулся близ места бывшей церкви, окруженный стеной, домами причта, теплой церковью и колоссальной колокольней "в три звона", подчеркивающей всю важность храма и широту строительного замысла всеильных уроженцев края".

Собор будували, за офіційними даними, 11 років: з 1752 по 1763 рр., а монументальну дзвіницю поруч зводили з 1764 по 1770 рр. Відносно автора проекту існують кілька версій. За однією з них, автором проекту називають самого Рас-

треллі. Але достеменно відомо, що будували собор Андрій Квасов – видатний архітектор, яскравий представник так званого "єлизаветинського бароко", і Іван Григорович-Барський, який опоряджував собор вишуканим ліпним декором. Фундатором собору офіційно називали графа Олексія Розумовського, але безпосередньо будівництвом опікувала-ся Наталія Дем'янівна. В архітектурі храму поєднуються риси бароко, рококо і ордерні мотиви класицизму. Фахівці з повним правом називають його архітек-

турно-скульптурним і навіть живописним твором, оскільки художньому оздобленню тут приділено виняткову увагу.

Собор – двоповерхова, кубічна, п'ятибанна споруда, він відрізняється від інших оригінальним планом і оригінальними напівкруглими ганками з відкритою колонадою, які завершені шатровими верхами і мають сходи, що ведуть на другий поверх собору. В соборі вражають багатство і контраст вертикальних і горизонтальних членувань, що буквально не лишають вільної площини.

Вражає і внутрішнє оздоблення собору: чудова ліпнина на карнизах, стелі, стінах у вигляді розкішних гірлянд з листків, квітів, раковин, гірлянд, "голівки ангелів з пухкими щічками і губками".

Але головну увагу привертає до себе грандіозний вишуканий 27-ми метровий іконостас, який суцільною стіною в два яруси тягнеться крізь весь обсяг собору. В центральній частині над Царськими

вратами височать ще два яруси, які закінчуються хрестом. Відносно його авторства також є кілька версій. Цей грандіозний іконостас – одна з найрізкісніших перлин стилю, який до наших днів майже не зберіг пам'яток у цьому виді творчості. Це справжній шедевр зодчества і живопису. Його позолочене різьблення на темно-синьому тлі імітує лазурит, що надає іконостасу розкішного вигляду, тріумфальності й святковості. Це справжній апофеоз руху, пластики, форм та яскравих фарб.

Неперевершеним собором у різні роки милувалися Тарас Шевченко, Олександр Пушкін, Леонід Глібов, Микола Лисенко, Павло Тичина, Олександр Довженко, Іван Козловський та інші відомі і видатні особистості.

Собор вистояв у буремні роки революцій та войовничого атеїзму, світових воєн та байдужості радянського часу. Його сьогодення – це продовження новітньої історії собору.

Сьогодні вчені України і Росії переосмислюють значення Розумовських в історії XVIII ст. і більш об'єктивно підходять до оцінки їх реформаторської та громадської діяльності. Жодна родина вихідців із простих козаків не піднімалася так близько до царського трону і не мала таких безмежних можливостей, щоб залишити по собі такий вагомий доробок не тільки в архітектурі, в розбудові свого краю, а й на деякий, хай короткий час, змінити історію всієї України.

А.ДОЦЕНКО,
заступник генерального
директора НАІЗ
"Чернігів стародавній"

**Це справжній апофеоз руху,
пластики, форм та яскравих
фарб. Це справжній шедевр зод-
чества і живопису.**

Народився Петро Миколайович 1 жовтня 1942 р. в селі Спаське Сосницького району, розташованому на правому крутосхилі Десни.

Його мати, Мотря Минівна Давидон, народилася та виросла в Спаському, а батько, Микола Якимович, трохи нижче по Десні в селі Макошині, нині Менського району.

Поруч із Спаським розташоване мальовниче село Яклічі. Саме сюди після закінчення Ніжинського учительського інституту був направлений на роботу Микола Якимович. Молодий і завзятий учитель математики охоче працював із дітьми, виявляючи неабиякий хист. Він добре малював, непогано співав, грав на кількох струнних інструментах. Часто навідувався на молодіжні вечори до Спаського. Там й познайомився з чорнобровою та синьоокою Мотрею.

Невдовзі вони побралися. Народилася донька Ганнуса. Однак війна перервала спокійне життя. Микола Якимович був мобілізований до Червоної армії. Під Мінськом, відступаючи з боями, потрапив у оточення та полон. З полону до Спаського тівав разом з друзями – сосничанами та макошинцями. Через півроку після появи малого Петрика родина Пархоменків перебралася на постійне місце проживання до Макошиного.

У вересні 1943 р., коли село було звільнене від фашистів, Микола Пархоменко знову пішов на фронт. І одразу ж потрапив до пекельного виру битви за звільнення Києва, де отримав контузію та тяжке поранення, які навіть після річного лікування в шпиталі не дозволили продовжувати службу. Чи здогадувався він, чи хоч мріяв тоді, що у визволеному ним місті по якомусь часі оселиться його син Петро та ще й стане почесним громадянином?

Повернувшись комісованим до Макошиного, Микола Якимович, попри складнощі зі здоров'ям, все ж пішов до школи читати дітям математику. Коли Петру виповнилося сім років, батька призначили директором початкової школи в селі Полісся Сосницького району. Згодом туди переїхали всією родиною, а до Макошиного лише навідувались на гостини до бабусі Єлизавети, найчастіше влітку. На превеликий жаль, щасливе дитинство закінчилося швидко. Коли Петрові виповнилося дев'ять років, батька не стало.

Мотря Минівна, поховавши чоловіка,

повернулася з дітьми до Макошиного та влаштувалася на роботу до хлібопекарні. Петро досить часто допомагав їй виконувати підготовчі роботи. В подальшому це вплинуло на вибір професії.

Після закінчення в 1959 р. Макошинської середньої школи Петро Пархоменко вступив на навчання до Чернігівського кооперативного технікуму.

В 1963 р., після закінчення технікуму, він отримав направлення на роботу в Маньківку Черкаської області, де був призначений начальником хлібопекарні, яка незадовго до його приїзду вщент згоріла. Її відновили за власним проектом новопризначеного начальника.

Тоді був період хрущовських реформ і

енергійний Петро Пархоменко влітку 1964 р. взяв відпустку, поїхав до Києва й успішно склав вступні іспити до Київського технологічного інституту харчової промисловості.

Після його закінчення в 1969 р. та отримання кваліфікації інженер-економіст Петро Миколайович очолив спочатку планово-виробничий відділ, а згодом став директором Київського хлібокомбінату №1. У 1982 р. його призначено заступником генерального директора, в 1983 р. – генеральним директором Київського виробничого об'єднання хлібопекарної промисловості. З 1996 р. – виконуючий обов'язки голови правління ВАТ "Київхліб", а в 1998 р. Петра Пархоменка обрали генеральним директором-головою правління ВАТ "Київхліб".

За час керівництва Петра Миколайовича збудовано хлібокомбінат №10 в Києві, хлібозавод у Славутичі, кондитерські цехи на Білоцерківському та булочно-кондитерському комбінатах. Введено нові адміністративно-побутові корпуси на хлібокомбінатах №№1,4. Проведено реконструкцію хлібокомбінату №11 з будівництвом сухарно-булочно-цеху, збільшено потужності Макарівського хлібозаводу та хлібокомбінату №6. На всіх підприємствах проводяться роботи по зміцненню матеріально-технічної бази, реконструкції, технічного переоснащення та естетичного оформлення. На всіх київських і більшості підприємств області встановлено нові ротатійні печі малої потужності, що дало можливість значно розширити асортимент здобних та кондитерських виробів.

За трудову діяльність Петру Пархоменку присвоєно почесне звання Заслужений працівник промисловості України, він нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "За заслуги" III ступеня, багатьма медалями, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, численними відомчими відзнаками.

Петро Миколайович надзвичайно активний у земляцьких справах, про що свідчать високі відзнаки – Почесна грамота та Почесний знак Чернігівського земляцтва, Почесна грамота Чернігівської обласної державної адміністрації.

Ми часто зустрічаємося, ще частіше спілкуємося по телефону, а при цій ювілейній нагоді Петру Миколайовичу здоров'я та ще багато років життя.

Почесний громадянин КИЄВА

А почесний громадянин міста Києва – звання, встановлене з метою заохочення та стимулювання працівників підприємств, установ і організацій Києва, громадян України, іноземних громадян за визначні заслуги.
Троє з удостоєних цього звання прийшли у світ на благословенній Сіверській землі: Олена Лук'янова, Віталій Масол, Петро Пархоменко.



різних новацій, однією з яких була вкавівка випікати хліб, додаючи кукурудзяне та горохове борошно. За звичайних технологій хліб виходив геть пористий, розкришувався. Треба було щось змінювати. І от Петро Миколайович згадав, що його бабуся, готуючи тісто, часто запарювала борошно. Спробували – хліб справді вийшов кращим. Так на Маньківському виробництві було розроблено й впроваджено технологію заварки кукурудзяно-горохової суміші при температурі 80 градусів.

Ствердившись як спеціаліст і завоювавши непоганий авторитет, молодий та

ЗЕМЛЯКИ тримають слово



От перед нами знову Грузія, і ми поспішаємо донести звістку до Мартиненків. На жаль, Олександр Христофорович вже не дочекався скриньки з рідною землею, яку так дбайливо везли з України. Але ми за короткий час познайомились із цікавими людьми. Перша зустріч пройшла в селищі Ацкурі, де на сьогодні мешкають більшість родин Мартиненків. З 2003 року понад 1000 нащадків українців об'єдналися в міжнародний культурно-благодійний та науково-просвітницький союз "Дніпро" з відділеннями в Боржомі, Бакуріані, Ахалцхці, Санце Джавахетському регіоні Грузії. Керівником останньої є Шота Йосипович Мартиненко. До цього об'єднання входить близько 500 чоловік, серед яких 300 Мартиненків. І ось із цим чоловіком та ще



із Олександром Васильовичем Мартиненком, Годерзі Кириловичем Мартиненком, Григорієм Федоровичем Мартиненком, Григорієм Захаровичем Мартиненком у нас відбулась перша зустріч. Реакція була шоковою. Доки наші земляки знайомилися із архівними документами, бережно передавали із рук в руки рідну для них скриньку із землею з батьківщини предків, розглядали літературу та газети про рідну Чернігівщину, ми разом із

Петром та сином Олександра Христофоровича Романом відвідали кладовище і частину землі поклали на могилу Олександра Христофоровича, виконавши його прижиттєве бажання. Історія української родини Мартиненків дає можливість простежити етапи міграції українських родин за межами України і відтворити справжню картину тих часів, коли по старих дорогах Грузії крутились колеса колимаг та довгим ланцюгом тяглись візки з людьми, що розмовляли іншою мовою. Дійсно, причини цих зіслень навмисно, або з якихось не відомих нам причин перекручувались історією, а її у свою чергу писали люди, що відчували тиск з боку домінуючого режиму. Тому сьогодні, коли скинуті старі режими, стоїть питання перевірки фактів, що довгий час вважались достовірними. Як би там не було, багато про що нам вже не дізнатись, багато чого загублено та забуто. Як все було насправді? Це і багато інших питань були порушені у розмові з Мартиненками. Далі розмова пішла про генеалогічне древо Мартиненків. Розглядаючи його, ми можемо побачити, як поширювалась та міцніла ця родина. Звичайно, коли діти підростали, вони заводили свої

родини із місцевими мешканцями, завдяки чому в роді з'являлися сімейні вогнища, де уживалися дві культури – українська та грузинська. Дуже багато цікавого ми почули того

вечора про рід Мартиненків. Як вони підпадали під різноманітний тиск нових влад. Нашадкам Мойсея Мартиненка доводилося підкорятися цьому коловороту. Митаритись, починаючи із переселення з села Мокцеві в село Схвілісі, доки не осіли в селі Ацкурі, де були більш-менш прийнятні умови для проживання, де більшість Мартиненків мешкають по сей день. Нам розповіли один цікавий, на нашу думку, епізод, що підкреслює несправедливість, із якою вони зіштовхнулися, не бажаючи змінювати своє українське прізвище. Місце-

ві люди висунули кандидатуру Шоти Мартиненка на посаду другого секретаря компартії Боржомського району, та у Тбілісі закреслили його кандидатуру із такою резолюцією: не допустимо, щоб у Боржомі другим секретарем був українець. Та часи міняються, змінюються і люди, а Мартиненки гордо несуть своє прізвище і донині. Розглядаючи генеалогічне древо родини Мартиненків, ми бачимо багато грузинських імен, особливо серед молоді. Це викликано тим, що живуть у Грузії вже 9 поколінь. Більшість із них навіть не знають української мови, у них вже тече змішана кров, але вони намагаються відтворити загублені частки минулого, старанно шукають шляхи в глибоку історію, щоб більш обізнано проторювати свою грузинську дорогу в майбутнє. Сьогоднішні Мартиненки люблять свою батьківщину Грузію і шанують свою історичну батьківщину Україну, намагаються відтворити ті знання, що навично передаються із кров'ю і ніколи не губляться, а наскільки вони старанні у прагненні пізнати своє коріння, ми впевнилися особисто. Неможливо перенести на папір ті емоції, які супроводжували нас під час зустрічей із грузинськими українцями.

А зустрічей було достатньо. Ми побували в дружніх родинах Антона Петровича Мартиненка, у домі якого зберігається одна із ікон, привезених із Чернігівщини, Романа Олександровича Мартиненка, у нього повним ходом йшли приготування до весілля. Нам пропонували затриматися і стати почесними



гостями дійства, на жаль, його величність час не дозволив бути присутніми, але ми дуже раді, що рід Мартиненків продовжується.

У день Святої Марії нас запросив на родинне свято Олександр Васильович Мартиненко. Чому родинне? Бо він зібрав своїх найкращих друзів, щоб поділитися радісною звісткою, яку ми принесли для його великої родини. А була ще й пізнавальна частина поїздки. Ми побували в окрузі Ацкурської

фортеці, на місці якої у першому столітті існувала православна академія і, за легендою, там побував Андрій Первозваний. Відвідали відбудовану і відкрити напередодні фортецю Рабаті у місті Ахалцхі, яка займає близько восьми гектарів.

У Тбілісі та окрузі відвідали головний храм Грузії – Мцхетський кафедральний собор 12 апостолів (1010–1029 рр.). Один із найголовніших протягом багатьох століть паломницький центр християнського Кавказу храм Мцхетського Джаварі (Святого Хреста) (586–605рр.) і головний собор християнської Грузії Святої Трійці та багато інших святих місць братньої для нас Грузії. Як Грузія без барана, а в тому регіоні в селі Хашурі (колишня українська Михайлівка) знаходиться один з найбільших регіональних базарів, у тому числі тваринних. Довелося і нам бути зачарованими від страв із баранини, приготовлених руками наших чернігівських грузин.

Відвідали ми і Боржомський краєзнавчий музей, де познайомилися із чудовою жінкою Віолеттою Балахадзе. У ньому знаходиться дуже багато документів про історію переселення українців до Грузії. Це насамперед свідчення про переселення малоруських козаків з Полтавської і Чернігівської губерній у 1853–54 рр. в Боржомський казенний маєток Великого князя Романова. Спочатку було переселено 200 сімей (1800 чоловік). Для них було виділено 3000 десятин орної землі і галявин. Документи свідчать про тяжкі умови, в які потрапили переселенці. Це призвело до того, що вони почали масово вимирати, але більшість витримала. Прізвища родоначальників українців-переселенців: Бандур, Нагога, Гавва, Романенко, Шавкань, Мартиненко, Устименко, Пашенко, Шевченко, Чубко, Косий та інші. Незважаючи на важкий багатомісячний переїзд на волах із України в Грузію, козаки привезли із собою родинні реліквії (ікони, картини, начиння та інше), які зберігаються в сім'ях нащадків донині. Місцеві грузини прийняли їх як рідних, як православних одновірців і дуже скоро українці здобули загальну пошану. При цьому вони зберегли свою національну бутність і унікальний ет-



нос. Із собою була привезена рідна культура обробітку землі, нова для Грузії городина, картопля, породисті тварини і, звичайно, архітектура, яка простежується і до цього часу (зруби будинків, тесані дахи, наличники, пічки та покриті дранкою дахи). Доля подарувала нам ще одну зустріч з дуже цікавою людиною – Борисом Синяком, доктором сільськогосподарських наук, президентом міжнародного культурно-благодійного та науково-просвітницького союзу "Дніпро", який об'єднує вихідців України в Грузії.

Він розповів, чим вони займаються та про свої плани. На жаль, на сьогодні увага до них послаблена з боку України. Із слів Бориса Синяка за більш ніж 150-річну історію українців у Грузії, в ізоляції від батьківщини вони витримали всі труднощі високогір'я, перенесли численні історичні події, але зберегли національну етнічну українську самотність та українську єдність. Побут нащадків полтавських і чернігівських козаків пронизаний українськими особливостями.

На нашу думку, ще довго будуть обговорювати у великій родині Мартиненків інформацію, яку розшукало для них товариство "Чернігівське земляцтво" у м. Києві. На своєму храмовому святі на честь Святого Георгія 23 листопада вони ухвалють рішення, коли прийдуть на свою історичну батьківщину та внесуть зміни до свого генеалогічного дерева у бік розширення ще як мінімум до двох поколінь. Та об'їдуть могили прадівів із дорогою для них землею із історичної батьківщини. На завершення хочу означити, що на нашу із Петром Катіманом думку означає бути українцем в Грузії. Про таких людей у нас кажуть: "їх треба побачити". Вони ні на кого не схожі, а український дух та вишукані риси не зіпсувались у сонячній, емоційній, "палкій" країні. Бути гарною людиною, бути людиною великої душі, тобто бути якісною людиною – це і є основний природний шарм грузинсько-чернігівських українців. Саме такі вони, грузини з українським корінням, які близько двох століть живуть у Грузії, але і сьогодні в душі плекають любов до своєї історичної батьківщини.



Сергій КУДІН,
член Коропського відділення
Фото автора та
Петра КАТІМАНА



Материнське серце
Віталій Селіх

*Кохана донечко, поглянь у віконечко!
 На тебе матінка чекає в дворі!
 Вона засмучена, бо вельми скучила,
 Давно приїхала – ще на зорі!
 Їй важко стриматись, щоб не
 заплакати,
 Щасливе серденько їй тремтить!
 Не дочекається, збудить вагається,
 З ранку на ганочку вона сидить!
 За тим віконечком спить її донечка,
 Їй сниться вранішній солодкий сон:
 Зайшла веселка в дім, принесла
 радість всім,
 Від серця матері низький уклін.
 Серце, що в матері, тоді ми
 знатимемо,
 Як самі виростимо своїх дітей.
 Тож будьмо вдячні ми і передбачливі
 До матерів усіх, усіх людей!*

Люби рідну мову – коріння твоє

*В віках люди чують і чує землю –
 Про долю співа Україна моя,
 Поля всі і луки, сади і гаї
 На рідній, співучій, на мові моїй.
 Моя Україно, о, ненько моя,
 Та рідная мова, як спів солов'я!
 Вона, як та скрипка, у серці
 бринить,
 Дарує бажання любити, творить.
 Моя рідна мова, коріння моє,
 Від Бога нам силу, насагу дає,
 Вона всім нагадує, де б ти не був,
 Аби про коріння своє не забув!
 Якщо ти живеш десь в далекій краї
 І рідну почувши ти мову свою,
 Хіба ж твоє серце тоді не тремтить
 Та радість не прийде до тебе
 в ту мить?
 Якщо ти бажаш у святості жити,
 Люби рідну мову, її бережи!
 Люби рідну землю, люби рідний край
 Та з вірою в Бога її захищай!
 Земля нагодує, дасть хліб і пиття,
 Господь подарує щасливе життя!
 Люби рідну землю, шануй, обробляй,
 У праці сумлінній добробут пізнай.*

Віталій СЕЛІХ

Через підвищену кістлявість мене не те що в бодігарди не запрошують, а навіть у нардепи не беруть. Кажуть, нарощувати м'язи на мій кістяк – справа малоперспективна. У Раді ж треба трибуну брати штурмом, електрощитові охороняти... А я в депутати б пішов. Хоча б задля того, щоб підтримати прийняття закону про обіг зброї невійськового призначення.

Чув, що вже вагони з пістолетами та револьверами на продаж завантажені стоять – чекають закону. Дивись, і я разом з лобістами на голосуванні якусь копіячину б заробив.

А задержуватий бійцівський характер у мене є. Ось не подобається мені, що за моєю спиною мене чахликом невмирущим обзивають – державною мовою. Це я ще якось стерплю. А за "кощя безсмертного" – так би і вистрелив у кривдника. Та не маю з чого. Поки що. Діждусь закону, тоді покажу різним там самбістам, дзюдоїстам, каратистам...

Автори законопроекту заявляють, що дозвіл на всенародне озброєння додасть упевненості громадянам, а зловмисники будуть побоюватись застосовувати зброю, бо не знатимуть, чи є вона у протилежній сторони. Погано знають вони наш менталітет! Або ж лукавлять. З нашим-то козацьким характером чогось бояться!

Банки грабують майже щодня. Та з іграшковими пістолетами роблять це не дуже впевнено. Інша справа, коли дозволять усім мати справжню зброю на законних підставах. Будуть діяти такі набагато впевненіше.

В Америці і Європі дорослі і діти, як вчить кіно, стріляють повсюдно – у школах, університетах, кінотеатрах, парках і скверах.

Нашим недаліткам теж уже набридло стріляти в перехожих із вікон своїх квартир та автомобілів із пневматичної зброї. Потрібно рухатись далі. Пора продавати гумостріли. Це на першому етапі. Потім, логічно, піде продаж і вогнепальної зброї. Усім. Як в Америці.

У ресторанах і кафе, то тут, то там усе частіше нудьгу розвіують перестрілками. Поки що – переважно УІРи або їх діточки. Бо ж гумостріли ще не всім клієнтам доступні.

Ситуацію такі поліпшить новий закон про зброю. Я теж придбаю "Макарова". А краще "Форту". Калібр той самий, зате набоїв у магазині більше. І буду впевненіше ходити в кінотеатр, кафе, парк, на пляж. І нехай хоть посміє сказати, що я "чахлик" або "кощей"!

Динамізм з'ясування стосунків між водіями – учасниками ДТП бачили всі? Якось

сам був свідком того, як переконливо пояснювали один одному правила дорожнього руху та ділились водійським досвідом два шофери. Водій "Москвича" догнав "Лексуса", що раптово загальмував. З "Лексуса" неквапливо вийшов чоловічок з плечима, як банківський сейф, та з бейсбольною битою (мабуть, бейсболіст). А з "Москвича" йому назустріч рушив нехилої статури співрозмовник із монтировкой (у машинах цього класу, на відміну від крутих іномарок, до комплексу автомобільного спорядження завжди входить монтировка). Порозмовляли "по-чоловічому" та збагатили мій лексикон фразами надпотужної енергетики. Пожестикували і майже мирно розійшлися. Зламали лише по одному ребру та розбили ще по одній фарі.

Я, звичайно, з моєю вдачею осторонь не стояв. Давав поради. Та коли на мене такі звернули увагу, миттю вилетів на стовп над світлофором. Звідти, виявилось, подію спостерігати зручніше. І вперше не пошкодував, що у хлопців не було принаймні гумострілів. Наперед смакую, як за сприяння нового закону на наступних виборах до парламенту та місцевих рад нечувано зросте видовищність мітингів. Буде не те, що на попередніх: тільки й того, що всі і всіх обзивали ким завгодно та виливали за комірці відра помий.

Озброєння такі додасть електорату впевненості у собі та аргументів у політичному діалозі. Кандидати в депутати – джентльмени, мабуть, приходимуть на сходки в лицарських обладунках – у кольчугах, латах, шоломах. А леді, замість силіконових, вштують титанові імплантанти, одягнуть елгантні бронжилети. Передвиборні програми зручніше буде озвучувати із-за міліцейських кордонів та спин співробітників служби безпеки – під свист не лише натовпу, а й справжніх куль від мітингувальників.

Та найцікавіше буде, коли прихильники та опоненти політсил зчепляться між собою, або електорат у бажанні послікуватися таки дорветься до кандидатів. Телевізійні картини будуть привабливіші за американські бойовики. Ото буде шоу!

Градус суспільного тертя постійно піднімається. Все зростаючої кількості гумострілів буде замало. Демос потребує вогнепальної зброї. Броньованих "Мерседесів" та бронжилетів на всіх не вистачить. Та я на все це дивлюсь з оптимізмом, перспективно. Протитанкову рушницю на всякий випадок на дачі прикопав.

Валерій ДЕМЧЕНКО

**Здрастуй,
зброе!**

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
 Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
 Засновник: товариство
 "Чернігівське земляцтво"
 в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.ХІ.2001 р.
 Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
 Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
 02606, Київ, Броварський проспект, 15,
 тел. 206-87-12
 Електронна пошта:
 otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горlach (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'юв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Леонід Коваленко**. Комп'ютерний набір **Леонід Коваленко**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.